

Posudek diplomové práce Petra Šimka: „Filosofické motivy v české reflexivní lyrice 30. let“

Diplomní práce Petra Šimka „Filosofické motivy v české reflexivní lyrice 30. let“ je, jak již její název ukazuje, prací výrazně interdisciplinární. Právě u tohoto tématu je ale interdisciplinární zaměření víc než na místě, protože je známé, že míra filosofického myšlení, které se projevuje v české poezii (především meziválečné), je značná.

Autor využívá všechny hlavní motivy, které spojují reflexivní lyriku a filosofickou reflexi lidského pobytu, a celek, který tak vzniká, má vysokou výpovědní hodnotu. Zaměřuje se na poezii Holana, Halase a Hory a na motivy ticha, smrti a času. V původním záměru práce chtěl diplomant ukázat jak se všemi těmito motivy pracují všichni tři vybraní básníci, ale to nakonec vzhledem k rozsahu práce nebylo možné. Proto zvolil pro každého z nich jeden z vybraných motivů. Již způsob této volby ukazuje autorovo hluboké porozumění myšlenkovému světu všech tří básníků, ale i dobovému filosofickému kontextu.

Pro pochopení Holana zvolil motiv ticha. Otevřít tento vstup se mu podařilo pomocí Heideggerovy interpretace básní Fridricha Hölderlina, ale jeho výklad není plagiátem Heideggera, nýbrž samostatným počinem, opřeným nejen o filosofii (kromě Heideggera např. o E. Finka), ale i o literární vědu a vlastní prožitek uměleckého díla. Spojení ticha a bytí, popřípadě ticha a nicoty umožňuje ukázat i takové prostory Holanova díla, kterých si běžně nevšimneme. Výrazný smysl motivu ticha se postupně předvádí v rozmanitých kontextech a poukazuje tak na společné rysy dobové poezie i filosofie.

Výklad Halasovy tvorby je zaměřen na motiv smrti a konečnosti, třebaže bez kontextu s dobou a s dalšími způsoby Halasova vidění světa by výsledek byl ochuzen. Diplomant halasovské chápání „bytí k smrti“ propojuje také s časem, s pravdou, s Bohem či se smyslem bytí, aby ukázal, jak Halas „stojí na území, o něž se dělí poezie a filosofie“ (DP s.45). Rovina vztahu jsoucna a bytí, jeden z nejobtížněji filosoficky zachytitelných momentů tak díky poezii dostává novou dimenzi. Možná, že by poezie tohoto typu dobře posloužila i při výkladu těchto pojmů při filosofické propedeutice, protože řadě lidí je kontemplativní poezie bližší, než složité filosofické konstrukty.

Horova poezie nás přivádí k motivu času jako k ústřednímu. Autor se při postižení tohoto motivu opírá především o dobově známou interpretaci času v díle H. Bergsona. Jeho rozlišení kvantitativního a kvalitativního času, stejně jako rozdíl mezi plynutím a trváním se do Horova díla promítá, popřípadě je básník sám přiveden k obdobnému vidění. Možná, že je tu stejný vztah jako mezi Heideggerem a Holanem, tedy dvě vlastní cesty, které jsou důsledkem stejného prožitku světa, nikoli přijetím vlivu filosofa na básníka. Diplomant zde objevuje obrovský myšlenkový svět Horových básní, který se silou imaginace více než vyrovná světu Holanovu či Halasovu.

Práce Petra Šimka se opírá o znalost díla všech tří autorů, poukazuje i na méně známé básně a interpretuje je zcela samostatně. K jejím velikým kladům patří i autorova schopnost propojovat tyto schopnosti se znalostmi z dobové filosofie. Diplomová práce ukazuje autorovu schopnost samostatně odborně pracovat a vedle celkové invenčnosti plní i všechny formální náležitosti. Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji klasifikovat ji stupněm výborně.

Otázky pro obhajobu: 1. Vidíte nějaký rozdíl v chápání času u Holana, Halase a Hory?

2. Jak vnímají všichni tři básníci přechod mezi bytím a jsoucnem?

Praha 17.12.2009

PhDr. Miloslava Blažková, CSc.